

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוו"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוו"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:57 | 4:43 | 4:51 | 4:37 **הדלקת נרות**

5:53 | 5:50 | 5:52 | 5:51 **מוצאי שבת**

6:30 | 6:27 | 6:28 | 6:30 **רבינו תם**

משכיל לדוד

מה עושים עם הכסף?

"דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב" (שמות יא, ב)

עושר רב התעשרו בני ישראל בשעה שיצאו מצרים, הן מביית מצרים והן מביית הים. במצרים ציוה הקב"ה "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב", ונאמר (שמות יב, לו) "וינצלו את מצרים" - אמרו חכמינו עשאוה כמצולה שאין בה דגן. וכן בביית הים התעשרו, עד שאמרו חז"ל שכל יהודי יצא עם תשעים חמורים לוביים טעונים כסף וזהב לרוב. ומשה רבינו היה צריך להוציאם משם בעל כרחם שנאמר (שמות טו, כב) "ויסע משה את ישראל מים סוף". ודרשו חז"ל הסייען בעל כרחם, וקשה היה להם להיפרד מאוצרות הזהב שהיו שם.

ועלינו להתבונן בדבר מדוע ביות מצרים ניתנה להם בהשאלה ולא במתנה כמו שנאמר "ושאלה אשה משכנתה" (שמות יב, לה), וכן "וישאלו מצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלת", ואילו בביית הים לא נאמר לשון "השאלה" אלא משמע שניתנה להם במתנה גמורה. אם כן מדוע ביות מצרים לא תינתן?

גם במתנה גמורה כביית הים?

והנראה לי לבאר בזה, שדווקא נתן הקב"ה לעם ישראל חלק מן הרכוש במתנה וחלקו בהשאלה, כדי שאם יבוא האדם ויטען שמצוות ה' קשות עליו, הרי ישנן מצוות רבות שדורשות הוצאות ממון מרובות כתפילין מהודרות, מזוזות, ארבעת המינים וכו', ויאמר האדם כי קשה לו לעמוד באלו, יענה לו הקב"ה - שידע כי חלק מרכושו השמור אצלו לא ניתן לו במתנה גמורה, רק בהשאלה וכי את הרכושו הזה השאיל לו הקב"ה.

אמנם נכון כי חלק ניתן לו לצרכיו, אבל חלק ממנו הוא בהשאלה כדי שלא יקשה בעיניו לקיים מצוות, כי זהו למעשה רכושו של הקב"ה הנמצא ברשותו והושאל לו על מנת שיקיים בכך מצוות ונמצא שאינו משתמש ברכושו הפרטי.

על פי זה נבין את הנאמר בפרשת תרומה (שמות כה, ב) "ויקחו לי תרומה". ולכאורה היה ראוי לומר "ויתנו לי תרומה", מהו לשון ויקחו. ולפי דברינו מיושב היטב שאין שייך לומר "ויתנו לי", כי אומר הקב"ה לישראל - אינכם נותנים לי משלכם מאומה, אלא נותנים אתם מאותו חלק השייך לי ושמור אצלכם בהשאלה שבו תקיימו את המצוות ומוזה תורמים הנכם לכבודי את התרומה. לכן נאמר "ויקחו לי תרומה" ולא ויתנו, כי משלי אתם לוקחים ונותנים לכבודי ולא מאותו חלק השייך לכם במתנה.

והצדיקים אשר נפשם נכספה לעשות את רצון ה', אף את חלק הממון אשר נתן להם הקב"ה לצורך עצמם שהוא במתנה גמורה גם אותו מקדישים הם לה' ומקריבים אותו ברצון לצורך גבוה, לקיים "ואהבת את ה'... בכל מאדך". ופירשו חז"ל בכל ממוןך. על כן אמרו חז"ל (מסכת חולין צא, א) צדיקים חביבי עליהם ממונם יותר מגופם, כי יודעים הם כמה מצוות ומעשים טובים אפשר לקיים בממון אם זה הידור במצוות, ואם זה להרבות בממן צדקה ועשיית חסד, לכן חביבי עליהם ממונם, שבממון זה הם עושים נחת רוח

ליוצרם. וכמו שמספרים על רבנו חיים פינטו זיע"א, כי מנהג היה לו שמעולם לא עלה על יצועו בלילה לפני שחילק לעניים את כל הממון שהיה ברשותו, כי הבין שאם ממון ברשותו הרי צריך לקיים בו מצוות צדקה ומדוע שישאר בכיסו לריק ללא תועלת. על אדם זה נאמר שחביב לו ממונו, כי יודע הוא את ערכו של הממון - כדי להגדיל בו את חלקו לעולם הבא.

הפסוק אומר (חגי ב, ח) "לי הכסף ולי הזהב נאם ה'". עלינו לדעת כי הממון שנתן לנו הקב"ה הוא כפיקדון בדינו, ומביט בנו הקב"ה ורואה כיצד אנו משתמשים בו. אם עשינו בו מצוות הרבינו צדקה וקיימנו מצוות מעשר כספים, הרי שבעל הפיקדון מרוצה מן השומר וממשיך להפקיד ממנו בידו. אך לו יצויר שהשומר מעל בפיקדון ומשתמש בו לצרכים אחרים שאין בעל הבית מסכים להם, הרי שבעל הבית כועס עליו ולוקח מיידו את הפיקדון בחזרה. וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לה, א) כתיב "לה' הארץ ולמלוואה" ופסוק אחר אומר "והארץ נתן לבני אדם", ותיצוה הגמרא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. קודם ברכה הכל שייך להקב"ה והאוכל בלי ברכה הרי נהנה מן העולם ללא רשות ונקרא גזלן, אבל לאחר ברכה ניתנה לנו הרשות לאכול. כי הכל שייך להקב"ה אלא שלאחר הברכה הוצרכנו והודינו להקב"ה על המאכל שנתן לנו רק אז יש הסכמה מצד בורא עולם שנאכל את המאכל.

אשרי אדם המבין ויודע היכן להפנות את כספו והיכן להשקיע. יכול הוא חלילה וחס לירש גהינם בכספו, ומאידיך בידו לקנות בהם מצוות ומעשים טובים ולזכות בו את הרבים ויזכה בכך לירש נחלתו בגן עדן.

וכמו שמספרים חכמינו ז"ל (במס' בבא בתרא יא, א) על מונבז המלך שבזבז את אוצרותיו לעניים בשנת בצורת. חברו עליו אחיו ובית אביו, ואמרו לו אבותיך גזו אוצרות מכל טוב, והוסיפו זהב וכסף על של אבותם, ואתה בזבזת אוצרות אבותיך ואוצרותיך? אמר להם אבותיי גזו אוצרות למטה, ואני גזזתי אוצרות למעלה בשמי מרומים. אבותיי גזו במקום שהיד שולטת בו, ואני גזזתי במקום שאין היד שולטת בו. אבותיי גזו דבר שאינו עושה פירות, ואני גזזתי דבר שעושה פירות. אבותיי גזו אוצרות ממון, ואני גזזתי אוצרות נפשות. אבותיי גזו לאחרים ואני גזזתי לעצמי. אבותיי גזו לעולם הזה, ואני גזזתי לעולם הבא שנאמר "והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך" עד כאן.

כך היא דרכם של הצדיקים המבינים את הערך הגדול שטמון בממון שברשותם ומרבים בו בחפצי שמים.

עד כמה נפלאים מעשים אלו. צדיקים אלו הבינו בידיעה ברורה שהממון שניתן להם הוא בהשאלה, למען עשות בו תורה מצוות וגמילות חסדים. לכן כשנודמנה להם איזו מצוה, היו מוכנים בשמחה לפזר את כל ממונם למענה כי זוהי התכלית שלמענה נתן לנו הקב"ה ממון. לכן אמרו חכמים על הפסוק (דברים יד, כב) "עשר תעשר" - עשר בכדי שתתעשר.

הילולא דצדיקיא

1 - רבי יוס טוב ליפמן מח"ס 'עונג יום טוב'

2 - רבי דוד מלעלוב

3 - רבי יוסף גיעאן אב"ד בנגזי

4 - רבי יעקב קטינא מח"ס 'דחמי האב'

5 - רבי שלום מזרחי הרש"ש הקדוש

6 - רבי חיים טולידאנו

7 - רבי רפאל פינטו זיע"א

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

שלל סגולות מבית מרן שר התורה

"ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף" (שמות יב, כג)

בספר 'בית אמי', מספרת הרבנית ר. צביון, בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שבבית הוריה היו כמויות גדולות של ברכונים מעוטרים, ובהם ברכת 'אשר יצר' -- את הברכונים הללו הביא ר' שמשון הלפרין, כדי שאמא תחלק אותם.

אלפים מהם חילקה אמא לנשים, תוך שהיא מעודדת אותן לומר את הברכה מילה במילה ובכוונה רבה. (אמא אף תלתה בבית את נוסח הברכה, באותיות מאירות עיניים והקפידה לברך מתוכו. אף אבא מקפיד על כך) לדברי אמא, נשים שהתחזקו באמירת הברכה מתוך הכתב ובכוונה, ראו ישועות גדולות. אמא היתה ממליצה על סגולה זו לבעיות שונות, ובמיוחד לבעיות עיכול.

סיפרה לנו אמא: אשה מבנות חוץ לארץ באה אל ביתי, ושחה לי על בעיות הפוקדות אותה בזו אחר זו. רציתי מאד לעזור לה, וסיפרתי לה על סגולת 'אשר יצר', שהועילה לרבים. הצעתי לה, שתקבל על עצמה לומר את הברכה בכוונה ומתוך סידור. רציתי לספר לה על מעלת הברכה, והיא התרגשה מאד ואמרה: "מי כמוני יודעת על מעלתה הגדולה של הסגולה!"

וכה סיפרה האשה: "לפני חצי שנה חלה אבי ונאלץ לעבור ניתוח מורכב בלבו. אחר הניתוח יצא אלינו הרופא ונד בראשו. הוא אמר בחשש, כי ייתכן שאבי נפגע בניתוח, ולא יוכל לשלוט בצרכיו. הדברים נחתו עלינו כמהלומה קשה. לא ידענו מה לעשות. באין פתרון אחר, החלטתי לפנות ליושב מרומים... חפצתי להתחזק בעניין כלשהו שיעמוד לזכותו של אבי."

היות שקשה לי מאד להתפלל בלשון הקודש, ואת כל תפילותי אני אומרת באנגלית, קיבלתי על עצמי כי את ברכת 'אשר יצר' אקפיד לברך בלשון הקודש ומתוך סידור. אם חשבתי שזו קבלה קלה, הרי שהתבדתי - היא היתה קשה מאד. כל ברכה נמשכה בערך חצי שעה, ולפעמים היה זה באמצע הלילה, כשקורי שינה אוחזים את עיני!"

"אולם, סיימה האשה, הסגולה נשאה פרי, ולאחר כשלושה שבועות נרפא אבי לגמרי!"

שלל סגולות ורפואות במגוון תחומים, נשמעו מפיה של אמא. על אודות הסגולה לרפואה אקדים, כי במשפחתנו הקפידו על המוזכר בהלכה, לומר לפני כל לקיחת תרופה: "יהי רצון שיהיה עסק זה לי לרפואה שלמה כי רופא חנים אתה."

לפחד: אמא היתה אומרת בשם אבא, כי סגולה נגד פחד, כגון לפני לידה וכיוצא בכך, לצייר באוויר אל מול העיניים את אותיות שם הוי"ה, ולומר 'אין עוד מלבדו'.

גמגום: אמא היתה אומרת כי סגולה לרפא גמגום - להפריד מעל ראשו של המגמגם חלות שנדבקו באפייתן. באותו זמן יש להתפלל שה' יפתח את מעצורי פיו.

כאבי שיניים: סגולה מסבא הסטייפלר: לומר בקידוש לבנה, לאחר אמירת 'כשם שאני רוקד' וכו': "כך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה, ולא יהיה לי (או: לפלוני) כאב שיניים."

פעם תקפו את סבתא הרבנית קנייבסקי כאבי שיניים עזים. סבא הזכירה בקידוש לבנה, ומיד לאחר מכן חלפו כאביה. סבתא ספרה על כך לאבא, אבל הזהירה אותו שלא יספר זאת, כדי שסבא לא יתפרסם כבעל מופת, וירבו הפונים אליו, ויתבטל מלימודו.

כוחו של היצר הרע

שנטלתי לא שיפרו את תחושתי, ורק לפנות בוקר נרדמתי לפרק זמן קצר ביותר.

והנה בעלות השחר חשתי כיצד יצר הרע פונה אלי, בדמות דאגה לבריאותי וחשש לשלומי. לפתע שמעתי כאילו קול בקרבי "אין זה רצוי שתתפלל היום בציבור, עייף ויגע הינך וכל איבריך כואבים ודואבים. ונוסף על כך, הרי לא עצמת עין בלילה וכבר למדנו חז"ל שאנוס רחמנא פטריה..."

כמעט השתכנעתי מדבריו, והחלטתי להתפלל ביחידות בבית. אולם לפתע נזכרתי באותו בחור המתקרב ליהדות, האמור להתפלל עימי בבית הכנסת. ואמרתי לעצמי כי כנראה שהוא יגיע, כפי שאכן הבטיח. ואז - כאשר לא יראני נוכח בתפילה, עלול ליבו להתקרר בקרבו מעבודת ה'. וכל האשמה תהא מונחת על כתפי, חלילה. ומיד אזרתי עוז וקמתי בזריזות אל התפילה, חרף הרגשתי הרעה. ואכן בבואי אל בית הכנסת כבר ראיתי שהוא ממתין לי בפתח ומושיט ידו לשלום, ולאחר התפילה שוב דברתי עימו בחביבות וחיוקת את ליבו בשמירת המצוות ובאהבת ה'.

הנה ראיתי מכך, עד כמה גדול ועצום הוא כח היצר הרע, אשר אינו בוחל באף אמצעי כדי להסית את האדם מעבודת ה', וייהר האדם לבל יתפתה אחריו ולו פעם אחת.

בדידי הווה עובדא, כיצד מנסה היצר הרע בכל כוחו לתעתע את לב האדם ולהניאו מקיום המצוות. באחד מימי חול המועד (פסח התשע"א) כשקיימתי קבלת קהל, נכנס בתורו בחור שחזותו החיצונית הייתה מרוחקת מאוד ממראהו של יהודי ירא ה', אולם עד מהרה הבנתי מתוך דבריו שבסייעתא דשמיא זכה הוא להכיר את אור היהדות, וברוך ה' הוא בראשית דרכו אל עולם התשובה. שמחה גדולה מילאה את ליבי על כך.

את יד ההשגחה ראיתי באופן מוחש, כאשר סיפר הוא לי כיצד הגיע אלי, ואמר שמספר ימים לפני חג הפסח, הוא שהה בבית המדרש, ונזדמן לידו ספרי 'כרם דוד' על מסכת אבות. הוא החל לקרוא בו, והדברים עוררו מאוד את נפשו ליראת שמים ולאהבה את ה' יתברך. ואז עלה בדעתו להגיע להתברך מפי בשעת קבלת קהל.

הודיתי לה' יתברך שזיכני לכך, וכמובן חיוקתיו בדברי תורה ועודדתי את רוחו להמשיך ולהתקרב לדרך ה'. בכדי לקרב את ליבו הצעתי לו שיגיע למחרת למניין שחרית אשר בו אני נוהג להתפלל, והוא אכן נענה בשמחה להזמנתי.

לצערי הרב, באותו הלילה תקפו אותי כאבי גרון חריפים, חום גופי עלה וצמרמורת עברה בי. חשתי ממש ברע ולא יכולתי לעצום עין במשך הלילה. תרופות ההרגעה

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "הדבר אשר דבר" (ירמיה מ"ו)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על עונשו של פרעה וחורבנה של ארץ מצרים, כפי המסופר בפרשה על שלשת המכות האחרונות וחורבנה של מצרים.

נצור לשונך

יצא קול

תולה ארץ על בלימה

אם יצא קול על אדם אחד, שעשה מעשה או שדיבר דבר שלא כראוי על פי התורה, בין שהוא איסור חמור ובין שהוא איסור קל, אפילו הכי אסור לקבל או להאמין בהחלטה, רק צריך לחשוש עד שיתברר הדבר.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

העוסק בתורה רואה אור גדול

נראה לי לומר שבמכת חושך היה מסר חינוכי נפלא ונורא לעם ישראל.

הקב"ה רצה שבני ישראל יראו את ההבדל שבין החושך לבין האור, בין מצרים היושבים בחושך ועלטה לבין בני ישראל שאצלם היה אור גדול - "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם". ביקש הקב"ה ללמד את בני ישראל מוסר השכל להמשך עתידם הרוחני, שידעו שלא הכסף מביא את האושר הנכסף ולא הזהב מביא את האור כי הנה מצרים עם כל והזהב שברשותם בכל זאת חייהם - חיים של חושך ואפילה, כי מי שאין בו תורה לעולם לא יהא מאושר ואף פעם לא יחוש סיפוק ושמחה על אף העושר שברשותו, והוא חי חיי חושך ועלטה.

לעומת זאת לבני ישראל "היה אור במושבותם", כי בעוד זמן קצר יעמדו רגליהם למרגלות הר סיני לקבל את התורה הקדושה, ומי שיש בידו תורה והוא מקיים את מצוות ה' יתברך - אור גדול זורח עליו ואושר עצום ממלא את ליבו והוא שמח ועליו במשך ימי חייו. את זה רצה הקב"ה שבינו בני ישראל שאין כדאי להם לרדוף אחר הכסף והזהב כי סופו לאבדון ואחריתו לחושך ואפלה, רק לרדוף אחר התורה והמצוות שהיא נותנת חיים מאושרים לעושה וכל העוסק בה רואה אור גדול.

ואכן בני ישראל לקחו את הדברים אל ליבם וכבר באותה שעה הם מאסו בכסף ובזהב לא הלכו שבי אחריו. באותם ימי החושך נכנסו ישראל לבתיהם של מצרים וגילו אוצרותיהם הטמונים, ועל אף שהייתה בידם היכולת לקחת מהרכוש לעצמם, הם לא נגעו בו ולא אבו לשלוח ידם בכסף ובזהב, מפני שהבינו שאין בעושר ממש וחבל לרדוף אחריו וכל המחזר אחריו סופו לחושך.

וכך כותב ה'שפתי חכמים' על הפסוק (שם יב, לו) "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום" - בעל כרחם השאלום, לפי כשראו מצרים שהיה יכולת בידם ליקח כל אשר להם בימי האפלה, ולא היה מי שימחה בידם ולא לקחו, בעבור זה היו נושאים חן בעיניהם והשאלום בעל כרחם, עד כאן לשונו.

הרי לנו שבני ישראל לא רדפו אחר הרכוש המצרי ולא נגעו בו לרעה כי הבינו שכל הרודף אחר הכסף והזהב וראשו ורובו שקוע בהון ועושר, חיי חיי חושך. ולעומת זאת הרודף אחר התורה והמצוות, זוכה לחיים מאושרים של אור וזוהר "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם".

פניני הפרשה

אי אפשר להתרחק מן הבורא

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו" (שמות י, א)

כמה מגדולי ישראל תמהים על לשון הכתוב שלפנינו: מדוע נאמר כאן "בוא אל פרעה" - ולא "לך אל פרעה"?

בעניין זה כותב רבי חנוך צבי מבנדין, חתנו של רבי יהודה ליב מגור בעל ה'שפת אמת', בספרו 'יכהן פאר':

זוגתי, הרבנית פייגא, אומרת כך:

מדוע אומר ה' למשה "בוא אל פרעה", ואינו אומר לו "לך אל פרעה"? שהשם יתברך, כביכול, מרגיע את משה לקראת השליחות הקשה אל מלך מצרים ואומר לו: בוא אתי, ושנינו יחד נלך אל פרעה...

ומה נעמו דברי הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק, כי אין הקדוש ברוך הוא אומר למשה: "לך אל פרעה", כי לעולם אין פורשים ממחיצתו של ה' יתברך, ואי אפשר לו לאדם להתרחק מן הבורא, שהרי "מלוא כל הארץ כבודו. משום כך קורא כאן ה' למשה: בוא אתי אל פרעה, והנני אתך בכל אשר תלך!"

מכת ארבה רמוזה ב'פרעה'

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו" (שמות י, א)

המפרשים תמהים, מהיכן ידע משה לומר לפרעה על מכת ארבה, והרי הקב"ה לא אמר לו כלום על המכה. נביא כאן תירוצים אחדים:

בשם הגאון רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א, כך מובא בחת"ס, כי אותיות **בומף** - אותיות השפתיים, ואותיות **אהפע** - הגרוניות, מתחלפות זו בזו, לפי שמוצא המבטא הוא אחד.

אם נחליף את ה'פ' של פרעה ל'ב', ואת 'ע' ל'א' יצא האותיות "ארבה". וזה רמז הקב"ה "בא" אל "פרעה" הכנס את המלה "בא" לתוך "פרעה".

ובזה מבואר ההמשך "למען שתי אותתי אלה בקרבך", כלומר תשית את האותיות הללו של "בא" במקום שתי אותיות אצל 'פרעה' ויצא לך "ארבה", כי היא המכה שעליך להכות עתה את המצרים.

מוסר השכל מהבהמה

"וגם מקננו ילך עמנו" (שמות י, כו)

כתב המלבי"ם ז"ל: בהמותינו תלכנה אתנו מרצונן הטוב, שכן יהיו משתוקקות לעלות קרבן לפני השם יתברך, כפי שאמרו חכמינו על הפר שהקריב אליה הנביא, כי רץ בשמחה אל המזבח, בעוד שהפר השני שהקריבו נביאי השקר סירב ללכת למזבח, ומזה גופא נלמד לקח כיצד לעבוד את השם יתברך.

ואם בהמה זו, שאין בה דעת, משתוקקת להיות קרבן לאלוקים, על אחת כמה וכמה צריכים בני אדם שהם בני דעת להשתוקק לעבודת השם.

אין הכוונה למצרים

"דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו" (שמות יא, ב)

ובאמת, מאימתי המצרי נקרא 'רעהו'?

מחדש הגאון מוילנא, כי רעהו שמוזכר כאן אין הכוונה למצרים, אלא מהיהודים, שייקחו מאחיו היהודים כלים יפים, כי כשיהודי עושה חסד עם חברו, אזי הוא זוכה שהקב"ה ישפיע בעולם שגם הגויים יתנו להם, מידה כנגד מידה.

בשיחה שמסר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (מובא ב'תפארת שמשון' בראשית עמ' של"ט). אמר כך: נאמר בפסוק "תולה ארץ על בלימה" (איוב כו, ז). "בלי מה" כלומר, על שום דבר. מכאן למדו חז"ל (ילקו"ש וזאת הברכה, רמז תתקס"ד), ש"אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם עצמו בשעת מריבה, שנאמר 'תולה ארץ על בלימה'". הקב"ה תולה את הארץ על אדם ששתק בשעת מריבה, הוא היסוד לכל העולם. כאן מוצאים אנו גדלות הנקנית בצורה בלתי צפויה; ללא עמל במצוות ובתורה, רק בלימה בשעת מריבה! והוא כעין מה שאמרו חז"ל: "כל היושב ולא עבר עבירה - נותנין לו שכר כעושה מצוה" (מכות כג, ב). ואם כן עלינו להבין, איזו גדלות טמונה בשתיקה, בבלימה?

ידוע שהמלאכים אומרים שירה. מהי שירת המלאכים?

"קדוש, קדוש, קדוש" ו"ברוך כבוד ה' ממקומו".

אך ישנם מלאכים אחרים [חיות הקודש] הנקראים "חשמל" (יחזקאל א, ד), ומבואר בגר"א שהמילה "חשמל" מורכבת משתי מילים - חש מל. "עיתים חשות עתים ממללות" (חגיגה יג, ב), לפעמים החיות שותקות ולפעמים הן מדברות. ומוסיף הגר"א שזהו ענין חזרת הש"ץ. כי כשמשבחים את הקב"ה, מוכרחים להגיע לאותה שלימות של שירה - דיבור יחד עם שתיקה. **תפילת שמונה עשרה של הש"ץ היא שירה, וגם השתיקה של הציבור היא שירה, וביחד יש כאן את השירה המיוחדת שעניינה: חש מל. ישנן שתי דרכים כיצד לשיר לה'; ישנו ניגון של "קדוש, קדוש, קדוש", ישנו ניגון של "ברוך כבוד ה' ממקומו", וישנו ניגון של שתיקה.**

השתיקה, אם כן, איננה רק לא לעשות עבירות. שתיקה היא בעצם גם שירה. שתיקה היא השירה הגדולה ביותר מהשיר היפה ביותר שישנו. וחז"ל אומרים: איזו שירה מחזיקה את העולם? "תולה ארץ על בלימה", כשאדם יודע לשתוק לכבוד שמים, כאשר הוא מתפוצץ לומר מילה, לעקוץ את השני, להראות את עצמו חשוב יותר. אך הוא צועק שתיקה לכבוד השי"ת - זוהי הגדלות שבגדלות!

השתיקה. ומפורסמים דבריו של הגר"א באגרתו בשם המדרש, "על כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכול לשער!"

הנוער כחמור - נשאר חמור

בעיר העתיקה בירושלים עמד ילד עם מגש ועליו כעכים חמים למכירה. אחד הסוחרים זיהה שהמגש מזהב והוא עתיק ושווי עצום, וכיוון שהבין שהילד שמחזיק בו איננו מבין את ערכו, אמר לו: "ילד, אם אתה רוצה אני אקח ממך את כל הכעכים עם המגש ואתן לך 100 שקל", הילד אמר בליבו אם הוא רוצה 100 כנראה זה שווה לפחות 110 והשיב בשלילה.

הוא החליט לבדוק עד כמה האיש רוצה את המגש ואמר לו אם אתה רוצה נעשה החלפה, תביא את החמור שלך וקח את המגש. האיש מיד הסכים ואז הבין הנער שמגש כזה כנראה שווה כמה אלפים... והוא סרב אלא אם כן איש שיחו יראה לו כיצד עושה חמור? והאיש החל לנעור כחמור...

הבין הילד שאם הוא מוכן בשוק הומה אדם לנעור כחמור, משמע שמה שבידו שווה כנראה כמה עשרות אלפים. ואז הוא אמר לאיש: "תשמע, לא ככה, חמור עומד על שנים!?" האיש מיד התכופף על ארבע והחל נוער בקולי קולות.

בזמן שהתיירים מתקבצים ומצלמים ומסריטים את האיש, אמר אותו הנער אם זה מוכן לבזות את עצמו כך, משמע שיש לי כמה מיליונים ביד. ואז אמר הילד לאיש: "שמע! אתה יכול לקום... אני עם חמורים לא עושה עסקים".

חשב האיש ואמר לעצמו: "איזה טיפש אני, אילו הייתי שותק מההתחלה ורק שואל כמה הוא רוצה על המגש עם הכעכים, המגש היה אצלי כבר. נערת חמור - נשארתי חמור!"

והנמשל: לא פעם אנו נתקלים באנשים שיש לנו הרבה מה לומר להם. או בשעת קטטה ומריבה אנו חושבים שיש לנו מה להגיד. עלינו לדעת שלא תמיד כדאי לדבר. השתיקה במריבה לרוב היא זו שתביא לנו ברכה כיוון שבזמן מחלוקת, המילים לא נשקלות היטב ועלולות לגרום נזק יותר מתועלת.

במרכז הפרשה אנו פוגשים את הנס המופלא ש"לכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו". ויש השואלים מה ההבדל בין שכר של הצפרדעים לשכר של הכלבים, שהצפרדעים שהיו בתנור האריכו ימים כמבואר כאן בפסוק א' בעל הטורים, והכלב שמקבל את הנבילות וטריפות - ומדוע הצפרדעים קיבלו שכר רק לכמה שנים, ואילו הכלב קיבל שכר עד סוף כל הדורות.

מבאר רבי דוד מטולנא, מכאן הוכחה שלהתאפק מלומר דבר מה לחברו, זו מעלה הרבה יותר גדולה מלהיכנס לאש עבור חברו. כח השתיקה. נאמר במדרש (אסתר רבה פרק ו'): "רחל תפשה פלך שתיקה. ראתה סבלונותיה ביד אחותה ושותקת. בנימין בנה תפש בשתיקה. תדע שאבנו שהייתה בחושן הייתה 'ישפה', לומר יודע היה במכירת יוסף ושותק, ישפה - יש פה ושותק". ע"כ.

הרבי הקדוש, רבי משה לייב מסאסוב היה אומר: **"פעם אחת שיהודי בולם פיו ומתאפק מלכעוס - שווה יותר מאלף תעניות!"**

לשתוק זה דבר נפלא. על הגאון ר' אליהו מיישקובסקי זצוק"ל, ראש ישיבת כפר חסידים, מסופר שהיה אחוז מאד בפלך השתיקה. וכך אמר: "אחרים לא יכולים שלא לדבר. אני - לא יכול לדבר!"

בפעם אחת הוא שיבח מאד דרשה שנשא אדם גדול, והוסיף ואמר: "הדרשה הייתה מוצלחת, אולם זה עדיין לא כמו לא לדבר בכלל. ומסופר כי בסעודת המשתה של חתנו, הגרי"מ זוננפלד, כשהמתינו לכוס של ברכה והיה שרוי ברגע של אושר נדיר, אמר לחתנו: "כל קניין רוחני שנתווסף בי אי פעם, כל קניין שהוא, נבע מכח השתיקה שלי, וכל הפסד רוחני הוא פרי דיבור שהשמעתי".

השתיקה היא עוצמה. השתיקה היא ביטוי של עמקנות. השתיקה היא גילוי של עמידה איתנה ויציבות נפשית. כלילת המעלות היא